

ממית ומחיה

נגיב מחפז

מערבית: שמעון בלס

(סוף מהגליון הקודם)

מערכון זה פורסם זמן קצר לאחר מלחמת ששת הימים והוא כלול בספר הנושא את השם "תחת הסככה" המקבץ סיפורים ומערכונים, שבהם מותח המתבר ביקורת חריפה על השלטון. גיבור המערכון מוצג בדמות האזרח המובס בידי השלטון; הוא מסרב להיעתר לשלידוליה של אהובתו (המסמלת את המולדת) לחזור בו מרצונו לנקום באויבו (המשטר!) ודוחה את הצעתו של הענק (המסמל כפי הנראה את ברית-המועצות) להשכין שלום ביניהם. לאחר שקיבל מושגים מופשטים מפי הרופא על סיבת המגפה שפגעה בראשי השלטון, עתיד הוא לשמוע מפי קבצן עיוור את האמת על החיים שכה הרבה לבקשה בקריאותיו לעבר אבותיו המוטלים על מדרגות ה"מצטבה". גילוי האמת יחולל את נס תחיית המתים, כלומר תחיית המתים, כלומר תחיית האומה בהתקוממותה על עושקיה.

הקבצן: אפילו זכות-המרד נשללה ממני!
הבחור: המרד עצמו אינו דבר מלינין.
הקבצן: אבל הוא טוב מלהיות אבן.
הבחור: וכך ברחת?
הקבצן: כך ברחתי.
הבחור: אל העפר והחרקים והפת החר-בה.
הקבצן: אל אושרי האמיתי.
הבחור: דבריך מזורים ומעוררים מחש-בה.
הקבצן: היה בריא.
הבחור: (הקבצן פונה לצאת)
חכה רגע.
הבחור: (הקבצן ממשיך ללכת)
אינך רוצה לשמוע את דברי?
הקבצן: (הקבצן ממשיך ללכת ונעלם)
הבחורה: (הבחורה חוזרת)
לבי היה אתך כל הזמן.
הענק: אולי השתכנעת בצדקתי?
הבחור: הוי, אדון האוהב את הרע ולפע-מים את הטוב למען הרע! הוי גברת האוהבת את הטוב ולפע-מים את הרע למען הטוב! הנה דברי אליכם: אגן על כבודי עד כלות הנשימה!
הבחורה: (מליטה את פניה בכפות-ידיה ותישאר כך עד הסוף)
הענק: זאת המגפה שפגעה במיליוני טפשים!
הבחור: מקורות החיים צפויים לסכנת-שדפון, על רחשי-הלב הנצחיים נגורה כליה. הקץ לרוח-הנכאים המשחיתה את מהות הדברים! אני הולך!
(נשמע הצחוק הלגלגני)
הבחור פונה בהחלטיות לכיוון שהצחוק בוקע ממנו ומתקדם לעברו. הענק מזנק אליו. הבחור דוחף אותו. הענק אוחז בכתפיו והודף אותו אל ה"מצטבה". ה-בחור נעלם בחשכה, חוזר מיד ככדור שהטח אל קיר וצונח על פניו. אחרי-כך קם, ומתגודד. תנועתו כאילו העירה את היש-נים, והראשון מתגלגל על ה-מדרגות עד החלק הקדמי של הבמה, שם הוא מתרומם לאט, למי שמתעורר משינה. אחריו מתגלגל שני וקם באותה צורה. והאחרים גברים ונשים, חוזרים על אותן תנועות, עד שהבמה מתמלאת בהם.
הענק נסוג לאחור, ונעלם בפתח שממנו עולה הצחוק. כולם מת-עוררים, מזדקפים, פניהם מבי-עות החלטה. כל זה במישחק אילם. הבחור צועד לקראת ה-אויב, רוקע ברגליו בקצב. הכל צועדים אחריו בצעדים בטוחים, ונעלמים בפתח. נקישות צעדי-הם עדיין נשמעות.)
הבחורה: (מסירה את כפות-ידיה מפניה, מצותתת בתוגה, בוהה למרח-קים)

שומע על פרישת קבצנים!
הקבצן: המנהל היה גס-רוח וגנב חסר-בושה.
הבחור: ורצה שתהללו את מידותיו ה-טובות?
הקבצן: אבל כמה מאתנו מרדו, ואני עמדתי בראש המורדים!
הבחור: והעדפת לשוטט ברחובות בלי מחסה?
הקבצן: כן.
הבחור: כלום אין בית-המחסה, על אף פגמיו, טוב משוטטות ותעיה ב-דרכים?
הקבצן: החופש טוב מהבטחון!
הבחור: אתה קבצן משכיל.
הקבצן: אני יודע דברים רבים.
הבחור: למשל?
הקבצן: לראות באוזני.
הבחור: ומה עוד?
הקבצן: להלך על ידי!
הבחור: אבל אתה רואה באוזניך ומהלך על רגליך!
הקבצן: פעם תפסוני אנשי-השלטון וכל-או אותי שוב בבית-המחסה.
הבחור: בידי אותו נמבזה?
הקבצן: לא, מנהל אחר בא במקומו, איש ישר, מסור ורחום.
הבחור: ואיך עזבת אותו?
הקבצן: ברחתי!
הבחור: לא ייתכן!
הקבצן: הוא היה ישר, מסור ורחום, אבל אהב סדר עד שגעון ושקד ל-קיימו. מעולם לא קיבל ערעור על שיטותיו.
הבחור: אבל קיבלת מזון, בגדים, מנוחה, נקיון.
הקבצן: אוכל בשעה קבועה, שתיה בש-עה קבועה, "במחילה מכבודך" בשעה קבועה, שינה בשעה קבועה, כמעט נטרפה דעתי!
הבחור: ושוב מרדת?
הקבצן: אפילו זכות-המרד נשללה ממני. מצפוני לא הרשה לי להציק לאדם ישר, מסור ורחום.
הבחור: היה עליך להשלים.

מקל, מצותת, בהטיית ראש, ל-כיוון הבחור)
הקבצן: יש כאן מישהו?
הבחור: כן.
הקבצן: קראת לי?
הבחור: לא.
הקבצן: אבל שמעתי את קולך, אוזני אינן מטעות אותי.
הבחור: אמור מה אתה רוצה.
הקבצן: מה אתה רוצה?
הבחור: אתה קבצן, לא?
הקבצן: כן.
הבחור: אתה מבקש נדבה?
הקבצן: קיבלתי היום דיי, מה אתה רו-צה?
הבחור: אינני רוצה דבר.
הקבצן: שקר!
הבחור: קבצן חצוף!
הקבצן: מדוע אתה מקלל אותי?
הבחור: איך אתה מעז להאשים אותי בשקר?
הקבצן: כי אתה משקר!
(הבחור מניף ידו להכותו וחוזר בו)
הבחור: לך, לפני שארוצץ את גולגלתך.
הקבצן: לא אלך לפני שאדע מדוע קראת לי ומה אתה רוצה ממני.
הבחור: מוטב שתלך.
הקבצן: לא לפני שאדע מה אתה רוצה.
הבחור: (בלגלוג) ויש לך מה לתת?
הקבצן: בקש מה שאתה רוצה.
הבחור: (אונס עצמו לצחוק) אני חייב לך את צחוקי הראשון היום.
הקבצן: זה מעט מהרבה שיש לי.
הבחור: כנראה אתה עשיר.
הקבצן: מאוד.
הבחור: מהו רכושך?
הקבצן: עולם-האופל האינ-סופי.
הבחור: אתה אדם בעל נפש רגישה, על אף לשונך הארוכה; ראוי שתת-קבל לבית-מחסה כלשהו.
הקבצן: הייתי בבית-מחסה.
הבחור: ומדוע עזבת אותו?
הקבצן: פרשתני.
הבחור: (צוחק) בפעם הראשונה אני

הבחור: אל תבזבו את זמני.
הענק: עשה בזמנך כרצונך.
הבחור: אגמור את חשבונאי אתו בעצמי.
הענק: אתה יודע שאלה דברי-סרק; הרי תכלית תפקידי ידועה לך.
הבחור: לעזאזל!
הענק: אני ידריך, אם תרצה בכך או לא, אני שאר-בשרו, אם תסכים לכך או לא, ואני קשיש מש-ניכם וחזק משניכם. משימתי לחבר את שלושתנו בברית-ידי-דות בת-קיימא, שתהיה ראויה למקום קדוש זה, המחבר את החיים עם המתים בעבותות-אחווה.
הבחור: דיבורים יפים המסתירים מזימה שפלה.
הענק: (אל הבחורה) דברי את.
הבחורה: אין לי מה לדבר עוד.
הענק: הודי שאני צודק.
הבחורה: אני מודה שלא מעניין אותי דבר בעולם וזולת האהבה.
הענק: כמה נבונה את!
הבחור: כמה אנוכית את.
הבחורה: האהבה היא מתן שאין לו תכלה.
הבחור: הפרא נושא ואינו נותן.
הבחורה: הלואי והיית מאמין באהבה.
הבחור: אין קיום לאהבה בין הפראים.
הבחורה: האהבה היא האדיר בכוחות-אנוש, אך היא נשק שישרת רק את מי שיאמין בו.
הבחור: לפראים שפה אחרת.
הבחורה: אני חוששת פן תהיה לאחד מהם.
הבחור: הכבוד חשוב מהחיים.
הבחורה: רק עץ-האהבה מניב מידות טובות באמת.
הענק: (לבחור) חבל שאהבתך למוות עזה מאהבתך לנערתך היפה והנבונה.
הבחור: המוות חביב עלי מהכניעה ל-רצונך.
(הצחוק הלגלגני נשמע מרחוק)
הענק: איזה בחור עליו! הוא אוהב להתלוצץ כשם שהוא אוהב חיים בטוחים.
הבחור: מידת שפלותך כמידת כוחך.
הענק: לפניך שני ענקים ומאחוריך חיים טובים. חזור לאחור!
הבחור: לפניכם!
הענק: (לבחורה) אני מציע שנגיח או-תו לנפש, כדי שיימלך בדעתו בשלווה. הוויכוח מעורר בו עק-שנות-יתר ויהירות.
(הענק והבחורה יוצאים דרך שני פתחים סמוכים זה לזה מצד ימין)
הבחור: (הבחור) תפוס-הרהורים, מסת-כל לעבר ה"מצטבה" השרויה בעלטה)
הבחור: הגיעה העת שתדברו!
ההד: תדברו.
(הבחור מניף ידו בכעס. פוסע הנה ושוב תפוס-הרהורים. נכנס איש עיוור המגשש את דרכו ב-